ZBIERKA ZÁKONOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1985

Vyhlásené: 20.12.1985 Vyhlásená verzia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

135

ZÁSADY VNÚTORNEJ A ZAHRANIČNEJ BANKOVEJ MENOVEJ POLITIKY PO ROKU 1985

schválené uznesením vlády Československej socialistickej republiky

z 31. októbra 1985 č. 289

PRVÁ ČASŤ
VŠEOBECNÉ USTANOVENIA

PRVÁ HLAVA
Základné zameranie bankovej menovej politiky

Čl. 1

V súlade so zámermi menového plánu Československej socialistickej republiky na roky 1986-1990 (ďalej len „menový plán“) a so zámermi štátneho plánu rozvoja národného hospodárstva Československej socialistickej republiky na roky 1986-1990 (ďalej len „ôsmy päťročný plán“) a štátnych rozpočtov sa uplatňuje aktívna diferencovaná banková menová politika presadzujúca náročné kritériá efektívnosti pre poskytovanie úverových a devízových zdrojov; zamerá sa na podporu zvyšovania prínosov intenzifikácie výroby a rýchlejšieho rastu efektívnosti národného hospodárstva, najmä s využitím vedecko-technického rozvoja a širšieho zapojenia do medzinárodnej deľby práce a na zabezpečenie plánovanej dynamiky rozvoja národného hospodárstva; pritom pôsobí na upevňovanie vnútornej a vonkajšej ekonomickej rovnováhy a stability kúpnej sily československej koruny.

Čl. 2

Banková menová politika v súlade s koncepčnými zámermi ôsmeho päťročného plánu, štátnych rozpočtov a menového plánu pomáha

a) zabezpečovať prostredníctvom úverov a devíz plánovaný rozvoj ekonomiky; pritom sa zamerá prednostne na urýchlenie rozvoja odvetví, odborov a výrob s najvyššími prínosmi pre rast spoločenskej produktivity práce a efektívnej zahraničnoobchodnej výmeny;

b) dosahovať plánovanú dynamiku rastu národného dôchodku predovšetkým znižovaním výrobnej spotreby a využitím rezerv podnikovej sféry v zásobách, a tak obmedziť požiadavky podnikovej sféry na použitie úverových zdrojov;

c) zabezpečovať urýchlené využitie výsledkov vedy a techniky tak, aby sa vedecko-technický rozvoj stal rozhodujúcim činiteľom intenzifikácie národného hospodárstva;

d) zabezpečovať súlad dynamiky úverov poskytovaných podnikovej sfére s vývojom základných národohospodárskych ukazovateľov, najmä s vývojom národného dôchodku;

e) posilňovať rovnováhu na vnútornom trhu a tým prispievať k zvyšovaniu a skvalitňovaniu životnej úrovne obyvateľstva v súlade s plánovaným vývojom príjmov a výdavkov obyvateľstva;

f) posilňovať kvalitatívnu stránku rovnováhy vonkajších ekonomických vzťahov zabezpečovaním plánovaného vývoja a štruktúry devízovej pozície a zabezpečovať potrebné zdroje na úhradu splatných zahraničných záväzkov;

g) zvyšovať efektívnosť zahraničnoobchodných vzťahov, predovšetkým intenzívnou účasťou československej ekonomiky v kooperačných, špecializačných a integračných akciách.

DRUHÁ HLAVA
Základné úlohy bankovej menovej politiky

Čl. 3

Banková menová politika sa podieľa na zabezpečovaní základných zámerov ôsmeho päťročného plánu a štátnych rozpočtov, najmä tým, že:

a) podporuje realizáciu opatrení, ktoré zabezpečujú zvyšovanie efektívnosti, kvality, technickej úrovne a úžitkových vlastností vyrábanej produkcie, a tým aj dosiahnutie vyššej konkurenčnej schopnosti československých výrobkov na zahraničných trhoch a zlepšovanie výmenných relácií v zahraničnej výmene;

b) podporuje výskum a vývoj v organizáciách a pôsobí na urýchlené zavádzanie výsledkov vedecko-technického rozvoja pri reprodukcii základných prostriedkov, progresívne modernizácie a rekonštrukcie a ďalšie efektívne investície s rýchlou návratnosťou a prínosmi pre platobnú bilanciu, prednostné zabezpečovanie rozhodujúcich investícií orientovaných na štrukturálnu prestavbu československého národného hospodárstva a prehlbovanie socialistickej ekonomickej integrácie;

c) pôsobí na zvyšovanie produktivity práce a úsporu pracovných síl a na trvalé znižovanie materiálovej náročnosti výroby, predovšetkým lepším využívaním všetkých surovinových a materiálových zdrojov, najmä palív, energie a kovov, s cieľom dosiahnuť najvyššiu hospodárnosť vo všetkých sférach národného hospodárstva a zhodnotenie národnej práce v oblasti vonkajších ekonomických vzťahov;

d) pôsobí na efektívne a rovnomerné využívanie zásob a zlepšovanie ich štruktúry v súlade s upevňovaním dodávateľsko-odberateľských vzťahov;

e) využíva prostriedky z prijímaných bankových úverov zo zahraničia, predovšetkým na obstarávanie progresívnej techniky, na financovanie výrob a rekonštrukcií s relatívne najvyšším zhodnotením vložených prostriedkov pri posilňovaní princípu devízovej a korunovej návratnosti a náročnejších podmienkach prístupu k zahraničným zdrojom;

f) poskytuje úvery do zahraničia prednostne, najmä na podporu československého vývozu, rozvoja efektívnej medzinárodnej spolupráce, predovšetkým socialistickej ekonomickej integrácie a na zabezpečenie plánovaných dovozov pre národné hospodárstvo;

g) zameriava úverovú politiku vo vzťahu k zahraničiu tak, aby sa sústavne zabezpečovala devízová likvidita a platobná schopnosť štátu voči zahraničiu;

h) podporuje úverom rozvoj výroby spotrebného tovaru a služieb požadovaných obyvateľstvom, a tým pôsobí na plynulú realizáciu príjmov obyvateľstva, najmä miezd, v záujme dosiahnutia celkovej a predovšetkým štrukturálnej rovnováhy na vnútornom trhu.

TRETIA HLAVA
Zásady realizácie bankovej menovej politiky Štátnou bankou československou

Čl. 4

(1) Štátna banka československá (ďalej len „banka“) v procese tvorby národohospodárskych plánov a v priebehu ich realizácie využíva menové kritériá na hodnotenie efektívnosti národného hospodárstva z menových hľadísk a určenie potrieb a zdrojov menového plánu a ich efektívneho využitia.

(2) Banka pritom uplatňuje najmä tieto menové kritériá a ukazovatele: vzťah medzi rastom úverov a rastom národného dôchodku, stav a zmenu devízovej pozície štátu, vývoj platobnej bilancie Československej socialistickej republiky, vzťah medzi vývojom zahraničných pohľadávok a zahraničných záväzkov, podiel devízovo návratných úverov na celkových dovozoch, vývoj vonkajšej a vnútornej kúpnej sily československej koruny, vývoj miery úspor obyvateľstva, zrýchlenie doby

obratu zásob, podiel úveru na financovaní obežných prostriedkov, podiel investičného úveru na financovaní investícií, priemernú dobu splatnosti investičných úverov, podiel investičných úverov na modernizácii, racionalizácii a na urýchlení realizácie technického rozvoja k celkovým investičným úverom.

Čl. 5

(1) V období zostavovania návrhov hospodárskych plánov organizácií a pri ich realizácii používa banka pre jednotlivé organizácie kritériá efektívneho využitia úveru (čl. 9) s cieľom pôsobiť na efektívnosť hospodárenia organizácií a priebežne hodnotí ich plnenie.

(2) Pri poskytovaní úverov banka uplatňuje aktívnu úverovú diferenciáciu podľa plánovanej úrovne a skutočného plnenia kritérií efektívneho využitia úveru, a tým pôsobí na efektívnejšie využitie celospoločenských prostriedkov.

Čl. 6

(1) Banka uplatňuje princíp návratnosti poskytovaných úverov a devízových prostriedkov v určených lehotách, a tým pôsobí na využitie rezerv a efektívnu tvorbu hmotných a finančných zdrojov v organizáciách.

(2) Pri poskytovaní úverov banka požaduje, aby sa na krytie úverovaných objektov prednostne využívali vlastné zdroje organizácií. Tým pôsobí na utváranie a používanie vlastných zdrojov organizácií v súlade s hospodárskym plánom organizácie a so zásadami financovania.

Čl. 7

(1) Banka uvoľňovaním devízového krytia na dovozy podľa podmienok Štátnej banky československej pre uvoľňovanie devízového krytia na úhradu záväzkov zo zahraničnohospodárskej činnosti a pre platby zo zahraničia (ďalej len „podmienky“)[1]) vo väzbe na vývoj platobnej bilancie, na plnenie vývozných úloh s prihliadnutím na najvýhodnejšie podmienky devízového financovania podporuje zabezpečenie úloh ôsmeho päťročného plánu a ročných plánov.

(2) Banka v spolupráci s príslušnými orgánmi a v súčinnosti s cenovou, finančnou a investičnou politikou sa zameriava na zvyšovanie efektívnosti zahraničnoobchodnej výmeny a tlmenie dôsledkov inflačného vývoja v hospodárskych vzťahoch s nesocialistickými štátmi na československé národné hospodárstvo.

(3) Bankovo-menové nástroje využíva banka na posilňovanie zainteresovanosti organizácií na dosahovanie efektívnych devízových prínosov pre platobnú bilanciu; pritom koordinuje svoj postup so zásadami zahraničnoobchodnej politiky a s pravidlami v oblasti finančno-ekonomických nástrojov v zahraničnom obchode.

(4) Prijímaním úverov zo zahraničia v rámci devízového plánu zabezpečuje banka devízové prostriedky, najmä na urýchľovanie vedecko-technického rozvoja, na rýchlejšie zavádzanie progresívnej techniky, na realizáciu integračných akcií a na dovozy, ktoré tvorbou devíz alebo úsporou dovozov zabezpečia v krátkom čase trvalé devízové prínosy, najmä rastom efektívnosti vývozu, a ktoré tak prispejú k intenzifikácii reprodukčného procesu.

(5) Povoľovaním podnikových úverov a poskytovaním bankových úverov do zahraničia podporuje banka v súlade so zámermi devízového plánu a devízového hospodárstva zrýchľovanie dynamiky vývozu, dosahovanie výhodných platobných podmienok a zabezpečovanie rozvoja surovinových zdrojov nevyhnutných pre československé národné hospodárstvo.

(6) Uskutočňovaním devízových depozitných a ostatných bankových devízových operácií zabezpečuje banka devízové prínosy pre platobnú bilanciu.

(7) Banka zabezpečuje realizáciu platobného styku v oblasti aktívneho a pasívneho cestovného ruchu v súlade s devízovými plánmi.

Čl. 8

(1) Banka vydáva do obehu hotovostné peniaze v súlade s bilanciou peňažných príjmov a výdavkov obyvateľstva a s plánom predpokladanou dynamikou rozvoja národného hospodárstva a organizuje peňažný obrat v zhode s plánovaným obehom hmotných a peňažných fondov.

(2) V súvislosti s poskytovaním úverov a uvoľňovaním devízových prostriedkov vykonáva banka podľa platných predpisov spoločenskokontrolné funkcie zamerané najmä na presadzovanie celospoločenských záujmov. Z hľadiska týchto zásad banka kontroluje najmä:

a) zabezpečenie úloh štátneho plánu v hospodárskych plánoch organizácií a ich plnenie;

b) usmerňovanie mzdových prostriedkov v hospodárskych a príspevkových organizáciách podľa príslušného právneho predpisu;[2])

c) efektívnosť procesu reprodukcie základných prostriedkov v organizáciách; osobitnú pozornosť venuje akciám ustanoveným ako záväzné úlohy štátneho plánu a príprave investícií;

d) hospodárenie organizácií so zásobami, a to najmä z hľadiska efektívnosti ich využitia;

e) hospodárenie príslušných organizácií s devízovými prostriedkami.

(3) Pri svojej účasti na hodnotení a uzavieraní výsledkov hospodárskej činnosti organizácií banka postupuje podľa smerníc pre hodnotenie uzavierania výsledkov hospodárskej činnosti štátnych hospodárskych organizácií a organizácií zahraničného obchodu v ôsmej päťročnici.

DRUHÁ ČASŤ
VNÚTORNÁ BANKOVÁ MENOVÁ POLITIKA

PRVÁ HLAVA
Diferencovaná úverová politika

Čl. 9

(1) Banka pri poskytovaní úveru pôsobí na efektívnosť hospodárenia organizácií diferenciáciou výšky úveru, dĺžky doby splatnosti úveru, úrokovými bonifikáciami a sankciami a ďalšími úverovými podmienkami uvedenými v úverových zmluvách. Základom tejto diferenciácie je zabezpečenie úloh menového plánu, najmä dodržanie úverových smerníc schválených vládou Československej socialistickej republiky. S týmto zámerom používa ako kritériá efektívneho využitia úveru súhrnné ukazovatele výrobno-ekonomickej efektívnosti ustanovené Štátnou plánovacou komisiou, z ktorých vyberá tie, ktoré najlepšie vyjadrujú efektívnosť hospodárenia organizácie; pritom prihliada aj na zabezpečenie a plnenie rozpísaných záväzných úloh a limitov štátneho plánu a štátnych rozpočtov.

(2) Predseda banky ustanoví na účely úverovej diferenciácie ďalšie kritériá efektívneho využitia úveru, najmä vzťah medzi úverom a ukazovateľmi ekonomickej efektívnosti organizácie s prihliadnutím na osobitnosti reprodukčného procesu v jednotlivých odvetviach. Pri ich kvantifikácii vychádza banka z ukazovateľov hospodárskych plánov organizácií a z cieľov a úloh menového plánu; tým vzťahuje efektívnosť úveru na plnenie kvalitatívnych ukazovateľov hospodárskych plánov organizácií, ako predpokladu zabezpečenia úverových smerníc schválených vládou Československej socialistickej republiky. Pri ich hodnotení prihliada banka aj na ich vývoj od začiatku ôsmej päťročnice, prípadne oproti predchádzajúcemu roku.

Čl. 10

(1) Organizácie, ktoré sústavne plnia kritériá efektívneho využitia úveru, môžu získať vyššiu úverovú účasť pri financovaní svojich potrieb. Organizáciám, ktoré nezabezpečujú sústavne plnenie kritérií efektívneho využitia úveru, banka úverovú účasť pri financovaní ich potrieb obmedzuje.

(2) Rozsah úveru na krytie obežných prostriedkov organizácií diferencuje banka s prihliadnutím na to, ako efektívne organizácie využívajú obežné prostriedky na plnenie svojich výrobných a odbytových úloh. Organizáciám, ktoré sústavne efektívne využívajú obežné prostriedky, prípadne efektívnosť ich využívania zvyšujú, poskytuje banka úver na čiastočné, prípadne plné pokrytie rastu obežných prostriedkov. Organizáciám, pri ktorých pre nedostatky v hospodárení klesá efektívnosť využívania obežných prostriedkov alebo je trvalo nízka, banka ďalšie úvery na rast obežných prostriedkov neposkytuje a požaduje ich financovanie z vlastných zdrojov organizácií.

(3) Rozsah úveru na financovanie investícií diferencuje banka s prihliadnutím na efektívnosť a prínosy investícií, úroveň využívania základných prostriedkov a hospodárske výsledky a na finančnú situáciu organizácie charakterizovanú vzťahom medzi potrebou finančných prostriedkov na splátky poskytnutých investičných úverov, tvorbou zdrojov na investície a objemom investícií.

Čl. 11

(1) Úrokové sadzby z úverov[3]) sa diferencujú najmä podľa charakteru odvetvia, druhov úverových objektov, vybraných národohospodárskych priorít a vybavenia organizácií vlastnými zdrojmi.

(2) Úrokové sadzby sa určujú pevnou ročnou percentnou sadzbou alebo rozpätím. Úroková sadzba určená v rámci rozpätia sa považuje za základnú úrokovú sadzbu.

Čl. 12

(1) Banka môže poskytnúť organizácii úrokovú bonifikáciu najmä za:

a) výrazné a dlhodobé zlepšovanie kritérií efektívneho využitia úveru;

b) žiadúce prekročenie projektovaných prínosov a parametrov, prípadne za dosiahnutie projektovaných prínosov a parametrov v skorších termínoch, predovšetkým prínosov pre platobnú bilanciu alebo palivovo-energetickú bilanciu;

c) prekročenie plánovanej výšky ukazovateľa efektívnosti zahraničnej výmeny pri splnení vývozu vo veľkoobchodných cenách;

d) prekročenie plánovaného devízového inkasa;

e) úspory spotreby a nákupu dovážaných surovín oproti hospodárskemu plánu organizácie;

f) prevzatie mobilizačnejšej úlohy v súhrnných ukazovateľoch výrobno-ekonomickej efektívnosti, prípadne za žiadúce prekročenie a hospodárnejšie a skoršie splnenie záväzných úloh a limitov štátneho plánu vzťahujúcich sa na používané kritériá efektívneho využitia úveru;

g) výrazné zníženie mernej spotreby palív, energie a kovov oproti skutočnosti predchádzajúceho roka;

h) zabezpečenie nadplánových dodávok do trhových fondov v žiadúcej štruktúre, najmä inovovaných výrobkov a výrobkov prvej kvality.

(2) Úroková bonifikácia sa môže poskytnúť až do výšky 50% určenej základnej úrokovej sadzby príslušného úveru, a to až do 5% vyčísliteľného prínosu dosiahnutého splnením podmienky bonifikácie v úverovej zmluve.

Čl. 13

Banka je oprávnená uplatniť sankčný úrok[4]) voči organizáciám, ktoré:

a) neprevzali do svojho hospodárskeho plánu rozpísané úlohy štátneho plánu a štátnych rozpočtov;

b) neplnia kritériá efektívneho využitia úveru, a to najmä pre neplnenie záväzných úloh a limitov štátneho plánu rozvoja národného hospodárstva;

c) nezabezpečujú plánovanú tvorbu vlastných zdrojov;

d) nezabezpečujú využitie vlastných zdrojov v súlade so svojím hospodárskym plánom;

e) používajú prostriedky na financovanie investícií neefektívne a nehospodárne, najmä nezabezpečujú záväzné úlohy investičného plánu, prekračujú plánované lehoty výstavby, nedodržiavajú termíny plánovaného uvádzania kapacít do prevádzky a plánovanú efektívnosť a využitie stavieb aj strojov a zariadení, predovšetkým strojov z dovozu, alebo majú nízku, prípadne zhoršujúcu sa úroveň využívania základných prostriedkov za organizáciu ako celok;

f) hromadia nadmerné zásoby, prípadne vyrábajú na sklad odbytom nezabezpečenú výrobu, prípadne neefektívne hospodária s ďalšími obežnými prostriedkami;

g) plnia svoj hospodársky plán vnútri roka nerovnomerne;

h) nezabezpečujú návratnosť poskytovaných úverov;

i) porušujú sústavne plánovaciu, finančnú, zmluvnú, úverovú, platobnú, mzdovú alebo pokladničnú disciplínu;

j) nepredkladajú banke výkazy a správy o úverovaných hodnotách v určených lehotách alebo predkladajú nesprávne a neúplné hlásenia;

k) nedodržiavajú ďalšie dohodnuté podmienky úverových zmlúv, prípadne písomných dojednaní o úverových podmienkach.

Čl. 14

Banka môže určiť sankčný úrok vo výške až 50% základnej úrokovej sadzby pre príslušný druh úveru; pritom prihliada na rozsah závad, s ktorými sa sankčný úrok spája; sankčný úrok možno uplatniť buď len pri úveroch, pri ktorých došlo k nedodržaniu úverových podmienok, alebo ktoré sa vzťahujú na hodnoty, vo využívaní ktorých sú závady, alebo pri ďalších, prípadne pri všetkých čerpaných úveroch.

Čl. 15

Úverové sankcie uplatňuje banka po predchádzajúcom upozornení organizácie, a to najmä vtedy, keď organizácia nezabezpečuje dojednané opatrenia na odstránenie nedostatkov, alebo ak nie sú tieto opatrenia účinné. V závažných prípadoch banka súčasne upozorní orgány hospodárskeho riadenia nadriadené organizácii a požiada ich o spoluprácu pri odstraňovaní nedostatkov.

Čl. 16

Ak sú uplatnené úverové sankcie neúčinné a organizácia dlhodobo neplní kritériá efektívneho využitia úveru a má nevyrovnané finančné hospodárenie a nezabezpečuje návratnosť úveru, postupuje banka podľa týchto zásad:

a) pri organizáciách dlhodobo neplniacich kritériá efektívneho využitia úveru, prípadne iné kritériá, pri organizáciách, pri ktorých úver nesplatený v lehote trvá šesťdesiat dní a dlhšie alebo je väčšieho rozsahu, je banka oprávnená uhrádzať úver po predchádzajúcom upozornení organizácie z prostriedkov na bežnom účte pred ostatnými platbami organizácie; banka súčasne určí organizácii lehotu na odstránenie nedostatkov;

b) ak počas lehoty určenej v písmene a) nedôjde k odstráneniu nedostatkov, môže banka po predchádzajúcom prerokovaní s organizáciou, s odborovými orgánmi organizácie a s orgánom

hospodárskeho riadenia plniacim funkciu stredného článku riadenia odmietnuť organizácii rezervovanie prostriedkov na mzdy; banka súčasne určí organizácii ďalšiu lehotu na odstránenie nedostatkov;

c) ak organizácia v lehote určenej v písmene b) nezlepší svoje hospodárenie a svoju finančnú a platobnú situáciu, môže banka určiť toto záväzné poradie platieb z bežného účtu pri nedostatku prostriedkov na platenie: odvody, prípadne dane a poplatky do príslušného štátneho rozpočtu, splátky úverov banke, platby dodávateľom, mzdy, ostatné platby;

d) ak je riešenie nedostatkov dlhodobou záležitosťou alebo vyžaduje účasť orgánov hospodárskeho riadenia, navrhne banka nadriadenému odvetvovému ústrednému orgánu prevedenie organizácie na konsolidačný režim podľa čl. 23.

Čl. 17

(1) Okrem sankcií podľa vyhlášky,[5]) uplatňuje banka aj ďalšie sankcie podľa osobitného právneho predpisu.[6])

(2) Pri nedostatkoch v realizácii a využití investícií a základných prostriedkov, na ktoré banka neposkytla úver, môže uplatniť sankčný úrok z iného investičného, prípadne prevádzkového úveru.

DRUHÁ HLAVA
Pôsobenie úveru pri zostavovaní hospodárskych plánov organizácií

Čl. 18

Banka pri plánovitom využívaní centrálneho úverového fondu prostredníctvom úveru pôsobí na zabezpečenie rozpisu úloh štátneho plánu a menového plánu v hospodárskych plánoch organizácií tak, aby úlohy hospodárskeho plánu organizácie boli zabezpečované intenzifikačnými faktormi rozvoja, najmä realizáciou vedecko-technického rozvoja, rastom produktivity práce, úsporami v materiálových nákladoch, predovšetkým v spotrebe surovín, využitím zásob, základných prostriedkov, sústreďovaním zdrojov na investičnú výstavbu na najefektívnejšie akcie, zabezpečením efektívnych vývozných úloh v množstve a teritoriálnom rozdelení a lepším využívaním devíz pre dovozy.

Čl. 19

V období zostavovania päťročných a ročných hospodárskych plánov organizácií banka presadzuje:

a) zabezpečenie efektívneho využitia úveru;

b) zabezpečenie, prípadne spevnenie hospodárskych plánov organizácií, najmä finančného plánu, a to predovšetkým mobilizáciou rezerv vedúcou k zvýšeniu efektívnosti výroby a intenzívnejšiemu využívaniu výrobných fondov;

c) odstránenie vzniknutých nedostatkov v hospodárení organizácií.

(2) Pri prerokúvaní návrhu finančného plánu organizácií venuje banka pozornosť najmä potrebe úverov a zabezpečeniu splátok úverov, tvorbe, rozdeleniu a použitiu vlastných zdrojov, vyrovnanosti finančného plánu organizácie a požiadavkám na dotácie a redistribúciu.

(3) Po schválení štátneho plánu a štátnych rozpočtov banka pôsobí na zabezpečenie úloh štátneho plánu a štátnych rozpočtov v hospodárskom pláne organizácie a na ich rovnomerné rozloženie v priebehu roka. V nadväznosti na schválený menový plán prerokúva banka s organizáciami ich úverovú potrebu a jej premietnutie a zabezpečenie vo finančnom pláne.

(4) Ak organizácia neprevezme do hospodárskeho plánu rozpísané úlohy štátneho plánu a príslušného štátneho rozpočtu, nezabezpečuje efektívne využitie úveru vo svojom hospodárskom pláne, odstránenie nedostatkov vo svojom hospodárení a plnenie prevzatých záväzkov voči banke, banka po predchádzajúcom prerokovaní s organizáciou, prípadne jej

nadriadeným orgánom uplatní v závažných prípadoch úverové sankcie s prihliadnutím na rozsah závad, a to až do zaistenia nápravy.

Čl. 20

Základné podmienky poskytovania úverov v období zostavovania päťročných a ročných hospodárskych plánov organizácií prerokúva banka s orgánmi hospodárskeho riadenia, ktoré plnia funkciu stredného článku riadenia; ide najmä o zásadné otázky poskytovania úveru, formy spolupráce a rozsah zodpovednosti pri zabezpečovaní efektívneho využívania úveru, konkretizáciu úloh pre jednotlivé organizácie v nadväznosti na rozpis úloh štátneho plánu, podmienky uplatnenia úrokových bonifikácií a sankcií, zabezpečenie úloh v oblasti vonkajších vzťahov, finančné zabezpečenie investičnej výstavby.

Čl. 21

Po prerokovaní hospodárskeho plánu sa uzavrú na príslušné plánovacie obdobie úverové zmluvy medzi bankou a organizáciami a medzi bankou a orgánom hospodárskeho riadenia, ktorý plní funkciu stredného článku riadenia podľa príslušného právneho predpisu.[7])

TRETIA HLAVA
Postup banky pri poskytovaní úverových výpomocí

Čl. 22

(1) Na upevnenie platobnej disciplíny a dodávateľsko-odberateľských vzťahov a na preklenutie prechodného nedostatku vlastných zdrojov vo fondoch organizácií môže banka dočasne poskytovať úverové výpomoci podľa príslušného právneho predpisu.[8])

(2) Pri poskytovaní úverových výpomocí môže banka:

a) organizáciám, v ktorých dochádza k nedostatku prostriedkov spôsobenému oneskoreným platením inými organizáciami, poskytnúť úvery na obežné prostriedky za nezmenených podmienok a úverové výpomoci na riešenie platobných ťažkostí [najmä úvery na pohľadávky voči odberateľom po lehote splatnosti, úver na otvorenie akreditívu (po zmene okamihu realizácie výroby), platobný úver a úver na mzdy];

b) organizáciám, ktoré zlým hospodárením samy vyvolali nedostatok prostriedkov a ktoré preukážu banke akým spôsobom a v akej lehote tento neplánovaný nedostatok prostriedkov odstránia, poskytnúť úvery len na základe plánu odstránenia nedostatkov, prípadne so zárukou orgánu nadriadeného organizácii. Úverové výpomoci poskytuje za sprísnených podmienok a len za predpokladu, že ide o krátkodobé nedostatky. Organizáciám, ktoré nie sú schopné preukázať, že nedostatky odstránia, neposkytuje banka nové úvery, prípadne obmedzuje doterajšie úvery a z úverových výpomocí im poskytuje len úver na pohľadávky voči odberateľom po lehote splatnosti a úver na mzdy a ostatné plnenia, ktorých výplata je zaručená; platobný úver poskytuje len na drobné platby do 5000 Kčs v jednotlivom prípade.

(3) Preklenovacie prevádzkové úvery poskytuje banka organizáciám na preklenutie časového nesúladu v plánovanej tvorbe zdrojov alebo pri prechodnom neplnení plánovaných dotácií do fondov organizácie.

(4) Úrokovo zvýhodneným preklenovacím úverom so splatnosťou až v nasledujúcom roku po jeho poskytnutí umožňuje banka preklenúť nesúlad medzi potrebou a zdrojmi fondu technického rozvoja.

(5) Preklenovacím investičným úverom zabezpečuje banka plynulé financovanie investícií pri predstihu plnenia plánovaných prác a dodávok v rámci roka alebo z dôvodu sezónnych výkyvov vo výrobe, obehu a tvorbe vlastných zdrojov, prípadne z dôvodu neplnenia plánovanej tvorby zdrojov

alebo z iných dôvodov; podmienkou poskytnutia úveru je vyrovnanie potrieb a zdrojov a splatenie úveru do konca bežného kalendárneho roka, v odôvodnených prípadoch do dvanástich mesiacov od poskytnutia úveru.

(6) Pri organizáciách odvetvia poľnohospodárstva a výživy a lesného hospodárstva poskytuje banka úverovú výpomoc na prechodné krytie prekročenia rozdelenia hospodárskeho výsledku vplyvom nepriaznivých klimatických podmienok v poľnohospodárskej a lesnej výrobe.

Čl. 23

Ak je riešenie nedostatkov dlhodobou záležitosťou alebo vyžaduje účasť orgánov hospodárskeho riadenia, môže banka poskytovať organizácii konsolidačný úver ako dlhodobú úverovú výpomoc podľa týchto zásad:

a) konsolidačný úver poskytuje banka po rozbore finančnej situácie organizácie na základe konsolidačného plánu, v ktorom organizácia uvedie opatrenia na postupné obnovenie finančnej rovnováhy a na zlepšenie efektívnosti, lehoty realizácie opatrení a osoby zodpovedné za ich splnenie; banka požaduje, aby súčasťou konsolidačného plánu boli aj opatrenia, ktoré vykoná príslušný ústredný orgán na zvýšenie rentability a lepšie plnenie kritérií efektívneho využitia úveru;

b) konsolidačný úver poskytuje banka so zárukou orgánov hospodárskeho riadenia nadriadených organizácii; banka požaduje jeho splatenie, ak sa opatrenia obsiahnuté v konsolidačnom pláne neplnia;

c) ako podmienku poskytnutia konsolidačného úveru môže banka požadovať, aby nadriadený odvetvový ústredný orgán zriadil v organizácii konsolidačný výbor ako poradný orgán riaditeľa organizácie za účasti zástupcov banky a ďalších zainteresovaných orgánov;

d) ak v lehote ustanovenej v písmene a) nedôjde k zlepšeniu v súlade s konsolidačným plánom, banka požaduje, aby príslušný vedúci federálneho ústredného orgánu predložil vláde Československej socialistickej republiky rozbor činnosti organizácie s návrhom na zásadné opatrenia spočívajúce napríklad v opatreniach na racionalizáciu výroby, v zmene výrobného programu, v začlenení organizácie do inej organizačnej jednotky[9]) alebo v prevode výrobného programu[10]) do inej organizácie; pokiaľ ide o organizácie riadené orgánmi národných republík, predloží príslušný vedúci ústredného orgánu republiky návrh vláde republiky;

e) na plnenie konsolidačného plánu prihliada banka pri svojej účasti na hodnotení a uzavieraní hospodárskych výsledkov činnosti organizácií.

ŠTVRTÁ HLAVA

Úverovanie rozvoja vedy a techniky

Čl. 24

(1) Banka pri úverovaní rozvoja vedy a techniky pôsobí na tvorbu nových technických poznatkov a ich urýchlené zavádzanie do výroby. Poskytovanie úverov na rozvoj vedy a techniky podmieňuje najmä dosahovaním vyššej technickej úrovne inovovaných výrobkov, a tým aj vyššej konkurenčnej schopnosti našich výrobkov na svetových trhoch.

(2) Banka poskytuje na rozvoj vedy a techniky v závislosti od efektívnosti a spoločenského prínosu jednotlivých opatrení tieto úrokovo zvýhodnené úvery:

a) inovačný úver;

b) preklenovací úver na doplnenie zdrojov fondu technického rozvoja.

(3) Inovačným úverom banka umožňuje organizáciám kryť komplexne náklady spojené s riešením úloh plánu rozvoja vedy a techniky aj s ich realizáciou vo výrobe včítane nákladov na licencie, na overovanie nového výrobku alebo novej technológie a na prístroje, stroje a zariadenia na riešenie úloh plánu rozvoja vedy a techniky, prípadne na ich realizáciu s cieľom spružniť a urýchliť celý inovačný cyklus. Preklenovacím úverom na doplnenie zdrojov fondu technického

rozvoja napomáha banka riešiť prechodný nedostatok zdrojov na riešenie jednotlivých úloh plánu rozvoja vedy a techniky.

(4) Okrem úverov v odseku 2 podporuje banka rozvoj vedy a techniky v jednotlivých fázach realizácie vyriešených úloh plánu rozvoja vedy a techniky týmito zvýhodnenými účelovými úvermi (čl. 28, 34 a 35):

a) úver na zábehové náklady;

b) úver na náklady nasledujúcich období;

c) investičný úver na racionalizačné opatrenia;

d) investičný úver na stavby.

(5) Banka pri uzavieraní úverových zmlúv podmieňuje poskytovanie úverov úrovňou práce organizácií v oblasti plánu rozvoja vedy a techniky.

(6) Banka spája poskytovanie korunových úverov na technický rozvoj s poskytovaním devízových prostriedkov najmä devízovo návratnými úvermi (čl. 45 a 46).

PIATA HLAVA
Úverovanie obežných prostriedkov

Čl. 25

Banka poskytuje organizáciám účelové úvery na obežné prostriedky a kontokorentný úver[11]) s cieľom pôsobiť na dodržiavanie plánovaného kolobehu obežných prostriedkov a jeho zrýchľovanie mobilizáciou rezerv.

Čl. 26

(1) Poskytovanie úveru na zásoby banka podmieňuje ich efektívnym využívaním, zlepšovaním štruktúry cestou posilňovania odbytových a znižovaním spotrebiteľských zásob a zrovnomernením ich vývoja v jednotlivých štvrťrokoch roka; za tým účelom sleduje a analyzuje v organizáciách najmä druhy zásob, ktoré sú rozhodujúce pre celkovú efektívnosť hospodárenia so zásobami.

(2) Organizáciám, ktoré nezabezpečujú efektívne využitie zásob a nežiadúcim spôsobom zvyšujú potrebu zásob, prípadne hromadia zásoby, odmieta banka poskytovanie ďalších úverov na zásoby, prípadne uplatňuje sankčný úrok; ako podmienku úverovania požaduje, aby jej organizácie v žiadosti o úver na zásoby preukázali väzbu noriem zásob na zabezpečenie plánovaných úloh v zásobách.

(3) Zvýhodnenými úvermi na zásoby podporuje banka predzásobenie palivami, predzásobenie z dovozu za devízovo výhodných podmienok a zásoby pre zabezpečovanie stavieb v zahraničí na podporu vývozu stavebných prác.

(4) Úrokovo zvýhodneným úverom na pohotové odbytové zásoby umožňuje banka odbytovým a zásobovacím organizáciám, prípadne výrobným organizáciám pružne uspokojovať potreby odberateľov za predpokladu, že dôjde k zníženiu spotrebiteľských zásob u odberateľov a k skráteniu dodávkových cyklov.

(5) Úverom podporuje banka vytrieďovanie nevyužitých zásob a ich urýchlené vracanie do reprodukčného procesu.

Čl. 27

(1) Úverom na pohľadávky voči odberateľom v tuzemsku pôsobí banka na rovnomernosť výroby, odbytu a fakturácie, na dodržiavanie fakturačných i platobných lehôt a včasné inkaso v záujme

upevnenia platobnej disciplíny v národnom hospodárstve a na upevnenie dodávateľsko-odberateľských vzťahov.

(2) Úverom na pohľadávky v zahraničí pôsobí banka na návratnosť zahraničných pohľadávok, zrýchlenie inkasa a zlepšenie konkurenčnej schopnosti na zahraničných trhoch.

(3) Úrokovú sadzbu z úveru na pohľadávky voči odberateľom po lehote splatnosti určí banka v rámci úrokového rozpätia podľa dĺžky doby, ktorá uplynula od plánovanej splatnosti pohľadávok, na krytie ktorých organizácia používa úver.

Čl. 28

Úverom na sezónne náklady a náklady nasledujúcich období umožňuje banka organizáciám preklenúť sezónny výkyv v nákladoch, ktorý súvisí s nerovnomernosťou vo výrobnom procese počas kalendárneho roka a s potrebným zabezpečením plánovaných úloh; ďalej úveruje vybrané dlhodobé náklady nasledujúcich období súvisiace najmä s predstihmi skrývok, generálnymi opravami energetických agregátov, nákladmi na licencie, prípravou a zábehom nových výrob a služieb. Pritom pôsobí na dodržiavanie plánovaných nákladov. V záujme dosahovania najvyššej hospodárnosti poskytuje banka úver na skutočne vynaložené náklady najviac však do plánovanej výšky. Nad plánovanú výšku poskytuje úver len výnimočne, pokiaľ prekračovanie nákladov súvisí so žiadúcim predstihom výkonov.

Čl. 29

Pri úverovaní nevyfakturovaných prác a dodávok banka pôsobí na urýchlené dokončovanie stavieb a ucelených častí stavieb pri dodržiavaní potrebnej kvality, na urýchľovanie výstavby, dodržiavanie termínov odovzdania kapacít do prevádzky a na znižovanie rozostavanosti.

Čl. 30

Pri úverovaní zariadenia staveniska pôsobí banka na hospodárne budovanie zariadenia staveniska, dodržiavanie rozpočtových nákladov, prípadne aj na zlepšovanie vzťahu medzi zariadením staveniska a rozpočtovými nákladmi stavieb.

Čl. 31

(1) Pri úverovaní obežných prostriedkov prispôsobuje banka svoje pôsobenie úverom osobitnostiam kolobehu obežných prostriedkov v jednotlivých odvetviach národného hospodárstva.

(2) V poľnohospodársko-potravinárskom komplexe a lesníctve banka pôsobí na ďalší rozvoj poľnohospodárskej, potravinárskej a lesnej výroby a jej intenzifikáciu, najmä na prednostný rast rastlinnej výroby a na zabezpečovanie živočíšnej výroby v súlade s hospodárskym plánom poľnohospodárskych organizácií. Úverom podporuje utváranie nevyhnutných rezerv, najmä tvorbu rezerv krmív a rezerv v obilninách. Úverom podporuje aj menovite určené sezónne zásoby v poľnohospodárskej výrobe, lesnej výrobe a v nadväzujúcich spracovateľských organizáciách.[12])

(3) V odvetví vnútorného obchodu pôsobí úver na zlepšovanie úrovne zásobovania vnútorného trhu, a tým na vytváranie predpokladov pre plynulú realizáciu peňažných príjmov obyvateľstva a posilňovanie celkovej peňažnej rovnováhy na vnútornom trhu. Za tým účelom presadzuje banka vyššie dodávky požadovaných nedostatkových druhov tovaru pre vnútorný trh nad objemy určené hospodárskym plánom výrobných organizácií, pôsobí na zlepšenie štruktúry zásob tovaru a zníženie nežiadúcich nadmerných zásob.

(4) Pri organizáciách miestnej výroby a služieb a výrobných družstvách banka úverom podporuje prijímanie progresívnych úloh v službách pre obyvateľstvo, dodávkach pre vnútorný trh, zavádzanie nových druhov služieb a výroby spotrebných predmetov, pre zabezpečovanie dodávok

materiálov a náhradných dielcov pre opravárenskú činnosť a opravy predmetov dlhodobej spotreby. Na tieto ciele poskytuje úver aj na nadplánové zásoby materiálu a náhradných dielcov, nadplánové zásoby z dovozu a zásoby úzkoprofilových materiálov nakupovaných z výskytu.

ŠIESTA HLAVA
Úverovanie investícií

Čl. 32

(1) Banka poskytuje účelové investičné úvery organizáciám na efektívne investície na podklade posúdenia využitia existujúcich základných prostriedkov za predpokladu návratnosti úveru z vlastných zdrojov organizácií v určených lehotách; maximálne lehoty splatnosti účelových investičných úverov sú uvedené v prílohe. Lehoty splatnosti sa počítajú pri úveroch na stavby od termínu plánovaného dokončenia stavby, pri úveroch na stroje a zariadenia od ich obstarania.

(2) Na investície ustanovené ako záväzné úlohy štátneho plánu sa úver poskytuje prednostne v nadväznosti na výsledky štátnej expertízy ich efektívnosti.

Čl. 33

(1) Kritériom pre posúdenie efektívnosti investície a poskytnutie úveru je ekonomická návratnosť investície zo zisku v určenej maximálnej lehote splatnosti úveru, prípadne reprodukčná návratnosť zo zisku a odpisov a devízové zhodnotenie národnej práce, prípadne iné kritérium vyjadrujúce efektívnosť z hľadiska vonkajších ekonomických vzťahov.

(2) Rozsah úveru na financovanie investícií sa odvodzuje od prínosov z realizácie príslušnej investície za dobu splatnosti úveru.

Čl. 34

(1) So zníženou základnou úrokovou sadzbou sa poskytuje úver poľnohospodárskym a obchodným organizáciám a národným výborom na akciu Z; na investície na zveľadenie pôdneho fondu a ďalšie vybrané prioritné stavby poľnohospodárskych organizácií banka úrokovú sadzbu ešte ďalej zvýhodňuje.

(2) Výstavbu malých vodných elektrární podporuje banka úverom so základnou úrokovou sadzbou nižšou o 2%, než je úroková sadzba dlhodobého investičného úveru.

(3) Na stavby modernizačného charakteru s rýchlou návratnosťou a nízkym podielom stavebných prác a na stavby s výrazným a efektívnym vývozom poskytuje banka úver pri základnej úrokovej sadzbe nižší až o 2%, než je základná úroková sadzba dlhodobého investičného úveru; pokiaľ banka výnimočne poskytne úver na stavby s vysokým podielom stavebných prác a dlhodobou návratnosťou, určí základnú úrokovú sadzbu až o 2% vyššiu, než je základná úroková sadzba dlhodobého investičného úveru.

Čl. 35

Úverom na racionalizačné opatrenia so zvýhodnenou úrokovou sadzbou podporuje banka obstarávanie strojov a zariadení zabezpečujúcich včasnú a efektívnu realizáciu výsledkov vedecko-technického rozvoja, modernizáciu, automatizáciu a robotizáciu výroby, inováciu výrobkov a racionalizačné programy a preukazujúcich rýchlu návratnosť v súvislosti s dosahovanými úsporami ľudskej práce, palív, energie a kovov; tento úrokovo zvýhodnený úver sa poskytuje aj na stroje a zariadenia na korunové krytie dovozov na devízovo návratný úver.

Čl. 36

Banka podporuje zvýhodneným úverom družstevnú bytovú výstavbu, modernizácie, rekonštrukcie a rozsiahlejšie opravy bytových domov[13]) a niektoré ďalšie investície bytových družstiev.

Čl. 37

V súlade so zdrojmi menového plánu banka umožňuje úverom nad dohodnutý rozsah čerpania pre bežný rok zabezpečiť financovanie pri žiadúcom urýchlení výstavby investícií ustanovených ako záväzné úlohy štátneho plánu, prípadne i ostatných stavieb.

Čl. 38

Banka odmieta poskytnutie alebo ďalšie čerpanie úveru, prípadne požaduje predčasné splácanie úveru v prípade závažných nedostatkov v príprave a realizácii investícií a ich využití po uvedení do prevádzky. Pri nedodržaní plánovaného termínu dokončenia stavby banka zastavuje čerpanie úveru a požaduje dofinancovanie z vlastných zdrojov; dočerpanie úveru môže banka povoliť výnimočne za sprísnených podmienok. Banka zastavuje financovanie a úverovanie stavby vyčerpaním rozpočtových nákladov stavby s tým, že po schválení zvýšených rozpočtových nákladov stavby uvoľňuje financovanie len z vlastných zdrojov; úver poskytne banka výnimočne za sprísnených podmienok. Pri nedosiahnutí projektovaného využitia kapacít banka požaduje predčasné splatenie úveru v rozsahu zodpovedajúcom stupňu nevyužitia kapacít. Pri nedostatkoch vo využívaní základných prostriedkov banka odmieta, prípadne kráti nové investičné úvery.

TRETIA ČASŤ
ZAHRANIČNÁ BANKOVÁ MENOVÁ POLITIKA

PRVÁ HLAVA
Základné zameranie bankovej menovej politiky v devízovej oblasti

Čl. 39

Pri zostavovaní menového plánu, jeho rozpise a realizácii postupuje banka v súlade so zásadami hospodárskej politiky, ôsmym päťročným plánom a štátnymi rozpočtami, zabezpečuje ich rozpracovanie v devízovej oblasti a zameriava sa pritom najmä na:

a) zvyšovanie exportnej výkonnosti národného hospodárstva a účelné znižovanie dovoznej náročnosti v záujme zrýchlenia dynamiky a zvýšenia efektívnosti tvorby i použitia národného dôchodku;

b) podporu intenzívneho zapojenia československého národného hospodárstva do socialistickej ekonomickej integrácie a medzinárodnej deľby práce a jeho prispôsobenie náročným podmienkam svetových trhov;

c) presadzovanie tvorby aktív obchodnej a platobnej bilancie, ktoré umožnia zabezpečenie vyrovnaných platobných vzťahov k zahraničiu, splácanie prv prijatých bankových úverov vo voľne zameniteľnej mene a platobnú schopnosť štátu; čerpanie nových účelových bankových úverov sa v súlade so schválenými zámermi devízových plánov zamerá na vysoko efektívne a devízovo návratné dovozy;

d) zabezpečovanie plánovitého vývoja devízovej pozície s členskými štátmi Rady vzájomnej hospodárskej pomoci (ďalej len „RVHP“) v rámci úverových vzťahov k Medzinárodnej banke hospodárskej spolupráce a v súlade s dlhodobými koncepciami menovo-devízových vzťahov k jednotlivým socialistickým štátom;

e) vytváranie predpokladov pre rast vzájomnej obchodnej výmeny tovaru so Sovietskym zväzom a ďalšími štátmi RVHP rozvojom vnútroodborovej a vnútroodvetvovej výmeny v nadväznosti na ekonomické potreby jednotlivých štátov;

f) podporu urýchlenia štrukturálnej prestavby národného hospodárstva, zavádzanie vedecko-technického pokroku, progresívnych modernizácií a rekonštrukcií existujúcich základných prostriedkov, zavádzanie nových technológií a licencií, ktoré zabezpečia vyššiu kvalitu a priaznivejšie zhodnotenie exportnej produkcie na zahraničných trhoch;

g) posilnenie úlohy strojárstva zamerané na rast efektívneho vývozu strojov a zariadení včítane investičných celkov s rýchlejšou devízovou návratnosťou a priaznivým vplyvom na vývoj výmenných relácií v zahraničnom obchode;

h) presadzovanie rastu československého vývozu vyšším zhodnotením národnej práce, úsporou nákladov a vyhľadávaním ďalších nových námetov na rast vývozu s efektívnymi devízovými prínosmi pre platobnú bilanciu;

i) uskutočňovanie aktívnej úverovej politiky účelným využívaním bankových a dodávateľských foriem financovania dovozných potrieb národného hospodárstva, a to tak z hľadiska nákladovosti a efektívnosti, ako aj z hľadiska zabezpečenia plánovanej štruktúry devízovej pozície Československej socialistickej republiky;

j) zabezpečovanie devízového inkasa pre platobnú bilanciu posilňovaním jeho úlohy v organizáciách zahraničného obchodu a tých výrobných organizáciách, v ktorých sa vytvoria ekonomické a organizačné podmienky prepájania výrobnej a zahraničnoobchodnej činnosti;

k) utváranie devízových rezerv na realizáciu rozvojových programov s efektívnymi devízovými prínosmi, na krytie odchýlok medzi tvorbou a potrebou devízových zdrojov a nevyhnutných rizík z vykonávania zahraničnoobchodných operácií.

DRUHÁ HLAVA
Zásady devízovej politiky banky k menovým oblastiam

Čl. 40

Banka sa v devízovomenovej politike zameria najmä na:

a) podporu rozvoja vyšších foriem medzinárodnej socialistickej deľby práce, najmä vedecko-technickej a výrobnej špecializácie a kooperácie, realizácie dlhodobých dvojstranných i mnohostranných programov spolupráce a priamych vzťahov medzi hospodárskymi organizáciami jednotlivých štátov účelovým zameraním poskytovaných a prijímaných úverov a vytváraním podmienok v ostatných oblastiach bankovej menovej politiky;

b) financovanie výstavby objektov budovaných spoločným úsilím členských štátov RVHP včítane využívania úverov Medzinárodnej investičnej banky;

c) zabezpečenie plynulosti v platobných vzťahoch s členskými štátmi RVHP aktívnym využívaním zúčtovacieho a úverového mechanizmu Medzinárodnej banky hospodárskej spolupráce; súčasne bude podporovať opatrenia na jeho zdokonaľovanie a utváranie osobitných fondov zainteresovaných štátov;

d) zabezpečovanie plánovanej štruktúry devízovej pozície československých bánk a platobnej schopnosti Československej socialistickej republiky v súlade s cieľmi devízového plánu;

e) zvýšenie obojstranného prínosu ekonomických vzťahov včítane úverových a platobných vzťahov so zahraničím a podporu využívania nových foriem a nástrojov ekonomickej a bankovej spolupráce a zabezpečovanie realizácie uzavretých medzivládnych dohôd o hospodárskej a vedecko-technickej spolupráci;

f) opatrenia na zabezpečenie včasnej návratnosti vývozných pohľadávok, urýchlenie devízového inkasa a predchádzanie vzniku pohľadávok s ohrozenou návratnosťou, najmä pri poskytovaní úverov.

TRETIA HLAVA
Zahraničná úverová politika banky

Čl. 41

Pri povoľovaní a poskytovaní úverov do zahraničia a prijímaní úverov zo zahraničia (s výnimkou vládnych úverov) banka v spolupráci s príslušnými orgánmi a v súčinnosti s československými

devízovými bankami v súlade so zámermi ôsmeho päťročného plánu a schválených koncepcií úverových vzťahov k zahraničiu:

a) zabezpečuje devízovým plánom predpokladanú štruktúru devízovej pozície československých bánk s cieľom zabezpečiť ich platobnú schopnosť;

b) zabezpečuje v Medzinárodnej banke hospodárskej spolupráce a Medzinárodnej investičnej banke devízové zdroje v prevoditeľných rubľoch a voľne zameniteľných menách na financovanie investícií budovaných v súlade s integračnými zámermi a na podporu rozvoja priamych foriem spolupráce hospodárskych organizácií;

c) vyvíja tlak na zabezpečenie devízovej efektívnosti a devízovej návratnosti československých vývozov a ovplyvňuje platobné podmienky dovozu s cieľom dosiahnuť reciprocitu podmienok poskytovaných a prijímaných úverov a zabezpečiť plánovaný vývoj platobnej bilancie;

d) poskytuje na podporu československého vývozu banke zahraničného odberateľa, prípadne inému zahraničnému subjektu devízové úvery[14]) na financovanie hodnoty dodávky a na úhradu dopravného, prípadne ďalších služieb, ktoré súvisia s plnením zmluvy v štáte odberateľa;

e) zameriava bankové úvery prijímané zo zahraničia na podporu progresívnej modernizácie a rekonštrukcie odvetví a odborov na zvýšenie efektívnej tvorby devíz nevyhnutných na ich splácanie včítane úrokov;

f) pri financovaní plánovaných dovozov formou dodávateľských alebo bankových úverov prihliada na ich efektívnosť.

ŠTVRTÁ HLAVA
Uvoľňovanie devízového krytia na dovozy

Čl. 42

(1) Systém uvoľňovania devízového krytia na dovozy zabezpečuje plnenie zámerov ôsmeho päťročného plánu, vykonávacích štátnych plánov a menového plánu tak, aby v priebehu roka bola zabezpečovaná nevyhnutná väzba dovozu na plnení vývozných úloh a na možnostiach platobnej bilancie.

(2) Konkrétne podmienky a postupy banky pre uvoľňovanie devízového krytia na úhradu záväzkov zo zahraničnohospodárskej činnosti a pre platby do zahraničia sú ustanovené predsedom banky po dohode s ministrom zahraničného obchodu.[1])

Čl. 43

(1) Banka uvoľňuje devízové krytie v menách nesocialistických štátov v rámci plánovaných devízových zdrojov, a to pri investičných dovozoch a pri vybraných neinvestičných dovozoch formou účelového určenia. Banka určí štvrťrok, v ktorom sa má realizovať splatnosť uvoľneného devízového krytia; určí taktiež na základe vývoja zahraničných úrokových sadzieb priemernú úrokovú sadzbu pre prípady, keď sa nevyhnutne použije pre financovanie dovozov bankových úverových zdrojov.

(2) Pri neinvestičných dovozoch uvoľňuje banka devízové krytie spravidla jednotlivým orgánom hospodárskeho riadenia, ktoré plnia funkciu stredného článku riadenia podľa rozhodnutia nadriadeného ústredného orgánu; vychádza z ročného plánu dovozu vo väzbe na zabezpečenie vývozu podpísanými protokolmi medzi orgánmi hospodárskeho riadenia, ktoré plnia funkciu stredného článku riadenia, a organizáciami zahraničného obchodu a vyvíja tlak na ich rovnomerné plnenie. V prípadoch, keď je to účelné a podľa možností platobnej bilancie, môže banka rozširovať priamy vzťah medzi očakávaným vývozom a dovozom na jednotlivé orgány hospodárskeho riadenia, ktoré plnia funkciu stredného článku riadenia, alebo určiť režim pre uvoľňovanie devízového krytia na základe iných vzťahov medzi vývozom a dovozom (napr. saldo a pod.).

(3) Na podporu úsilia zahraničného obchodu a výroby realizovať včas potrebné predstihové dovozy a dosahovať optimálne ceny na zahraničných trhoch využíva banka možnosti uvoľňovať

devízové krytie v časovom predstihu a naopak v prípadoch, keď je to z hľadiska platobnej bilancie a efektívnejšieho zabezpečenia a využitia dovozov účelné, banka postupuje podľa ustanovených zásad o odsunoch dovozov.

(4) Pri dovozoch strojov a zariadení pre investičnú výstavbu uvoľňuje banka devízové krytie spravidla nositeľom dovozných investičných limitov v súlade s ôsmym päťročným plánom a ročnými plánmi ich rozdelenia a takisto v súlade s úlohami a limitmi plánu investičnej výstavby a finančnými plánmi; pritom sleduje zabezpečenie prínosov investičnej výstavby pre platobnú bilanciu a uvoľňuje devízové krytie v súlade s jej skutočným priebehom.

PIATA HLAVA
Devízovo návratné úvery

Čl. 44

(1) Banka poskytuje organizáciám devízovo návratné úvery v menách nesocialistických štátov na dovozy strojov a zariadení pre investície nad úroveň im rozpísaného plánu dovozu pod podmienkou dodržania predpísanej devízovej návratnosti, najmä na zabezpečenie:

a) dovozov strojov a zariadení pre plnenie a prekračovanie úloh vývozu;

b) akcií zabezpečujúcich racionálnu dovoznú politiku určených spravidla pre rekonštrukcie, modernizácie a racionalizácie výrob;

c) dovozov pre riešenie vedecko-technického rozvoja, predovšetkým v oblasti výskumu a vývoja;

d) dovozov, ktorých vysoká efektívnosť predpokladá súčasné uzavretie licenčnej alebo kooperačnej zmluvy.

(2) Devízovo návratné úvery na dovozy strojov a zariadení pre investície poskytuje banka za týchto podmienok:

a) zabezpečenie štvorročnej a pri devízovo návratných úveroch, ktoré majú riešiť zvýšenie výroby nedostatkových alebo zavedenie nových druhov tovaru pre vnútorný trh alebo ktoré majú zabezpečiť vývozy do osobitne vybraných teritórií, päťročnej devízovej návratnosti;

b) devízová návratnosť zahŕňa splátky hodnoty dovozu, dovozných a vývozných zahraničných priamych obchodných nákladov, úrokov z dodávateľských úverov, náklady Československej obchodnej banky, ú. s. s obstaraním devíz a určenou maržou pri dovozoch splácaných tak vývozom, ako aj úsporou dovozu;

c) zabezpečenie prínosu pre platobnú bilanciu (marža) vo výške 10% je diferencovane odstupňované podľa dĺžky devízovej návratnosti. Pri prijatí skráteného času devízovej návratnosti o jeden rok sa marža kráti na polovicu, pri skrátení o dva roky sa nepredpisuje vôbec;

d) zabezpečenie devízovej návratnosti vo výrobnej súvislosti s výnimkou dovozov spojených s riešením úloh zahrnutých do plánu rozvoja vedy a techniky príslušnej organizácie;

e) pri devízovo návratných úveroch splácaných vývozom zlepšenie efektívnosti vývozu oproti dosiahnutej skutočnosti; pritom dosiahnutá efektívnosť nesmie byť horšia, než ustanovuje rozpis úloh štátneho plánu rozvoja národného hospodárstva.

Čl. 45

(1) Banka poskytuje devízovo návratné úvery na neinvestičné dovozy v menách nesocialistických štátov v prípadoch, keď tieto dovozy nemožno zabezpečiť v rámci dovozného plánu organizácie, t. j. len na dovozy mimoriadneho charakteru, ktoré zabezpečia rýchlu devízovú návratnosť včítane prínosu pre platobnú bilanciu v menách nesocialistických štátov.

(2) Devízovo návratné úvery na neinvestičné dovozy sa poskytujú za týchto podmienok:

a) splatiť dovoz vývozom vo voľne zameniteľných menách, a to najneskôr do konca bežného roka;

b) získať inkaso z vývozu najneskôr do 30. júna nasledujúceho roka.

(3) Banka poskytuje devízovo návratné úvery aj na financovanie neinvestičných dovozov nevyhnutných na urýchlenú realizáciu opatrení rozvoja vedy a techniky. Podmienky týchto dovozov ustanovuje banka individuálne.

ŠIESTA HLAVA
Opatrenia banky pri nedostatkoch v devízovom hospodárení organizácií

Čl. 46

Banka je oprávnená uplatniť pri nedostatkoch v devízovom hospodárení organizácií najmä tieto opatrenia:

a) znížiť devízové krytie na neinvestičné dovozy v nasledujúcom roku, ak organizácie v dôsledku nesplnenia vývozu potvrdeného protokolom medzi orgánom hospodárskeho riadenia, ktorý plní funkciu stredného článku riadenia, a organizáciou zahraničného obchodu realizovali neoprávnene vyšší dovoz;

b) blokovať časť limitov na dovoz strojov a zariadení pre investičnú výstavbu v menách nesocialistických štátov príslušným rezortom o sumy zodpovedajúce nákladom na predčasné obstaranie devízových prostriedkov, ku ktorým došlo neuvedením strojov a zariadení do prevádzky v plánovaných termínoch;

c) odmietnuť uvoľniť devízové krytie v menách nesocialistických štátov na dovozy strojov a zariadení pre investičnú výstavbu v prípade, keď organizácia nehospodárne nakladá s prv realizovanými dovozmi;

d) pozastavovať uvoľnenie devízového krytia v menách nesocialistických štátov na dovozy strojov a zariadení pre investičnú výstavbu v prípadoch zistených závad v ich uvádzaní do prevádzky a ďalej v prípadoch, keď sa banke nepredložil doklad o tom, že časť hmotnej zainteresovanosti príslušných zodpovedných pracovníkov organizácie je viazaná na včasné uvádzanie dovezených strojov a zariadení do prevádzky a ich využívanie;

e) odčerpať hodnotu včas neuhradenej splátky devízovo návratného úveru z uvoľneného devízového krytia na ostatný neinvestičný dovoz príslušnému orgánu hospodárskeho riadenia, ktorý plní funkciu stredného článku riadenia nadriadenému organizácii.

SIEDMA HLAVA
Povoľovacia činnosť

Čl. 47

Banka pri udeľovaní povolení v rozsahu ustanovenom devízovými predpismi a v povoľovacej činnosti v oblasti nákupu a predaja licencií a uzavierania zmlúv o výrobnej kooperácii sa zameriava najmä na:

a) obmedzenie nepriaznivých dôsledkov pri odpisoch, zliav, odkladov a iného nakladania so zahraničnou pohľadávkou;

b) zvyšovanie záujmu výrobnej sféry o rozvoj efektívnych kooperačných vzťahov so zahraničím a o všestranné využívanie poznatkov vedecko-technického rozvoja zavádzaním nových licenčných výrob na zabezpečenie aktívnych prínosov pre platobnú bilanciu a doplnkového zásobenia vnútorného trhu;

c) vytváranie podmienok financovania kompletizačných dovozov určených na zabezpečenie vyššej vývoznej schopnosti československého tovaru na zahraničných trhoch prostredníctvom osobitných účelových účtov vedených v cudzej mene a v československých korunách;

d) podporu konsolidácie finančnej základne československých majetkových účastín v zahraničí na zabezpečenie rastu vývozu najmä strojárskych výrobkov.

ÔSMA HLAVA
Devízová zainteresovanosť

Čl. 48

(1) V oblasti devízovej zainteresovanosti sa činnosť banky spravuje príslušnými právnymi predpismi.

(2) Zdroje na použitie nárokov z devízovej zainteresovanosti banka zapracúva do menového plánu (devízového plánu).

(3) Banka spája využívanie bankovo-menových nástrojov na zvýšenie efektívneho vývozu a na racionálne využitie dovozov s pôsobením systému devízovej zainteresovanosti.

DEVIATA HLAVA
Devízový dohľad

Čl. 49

Banka dohliada v obchodnej oblasti devízového hospodárstva na efektívne získavanie devízových prostriedkov, obchod s nimi a hospodárne nakladanie s devízovými prostriedkami v prípadoch závažných z hľadiska devízového hospodárstva, ako aj na dodržiavanie právnych predpisov o devízovom hospodárstve.

ŠTVRTÁ ČASŤ
UPLATŇOVANIE ZÁSAD VNÚTORNEJ A ZAHRANIČNEJ BANKOVEJ MENOVEJ POLITIKY ĎALŠÍMI PEŇAŽNÝMI ÚSTAVMI

Čl. 50

(1) Pri jednotnom uskutočňovaní vnútornej a zahraničnej bankovej menovej politiky sa Československá obchodná banka, ú. s., Živnostenská banka, n. p., Investičná banka, Česká štátna sporiteľňa, Slovenská štátna sporiteľňa, Česká štátna poisťovňa a Slovenská štátna poisťovňa (ďalej len „peňažné ústavy“) spravujú týmito zásadami; pritom postupujú v súlade s rozpisom menového plánu vykonaným bankou po prerokovaní s príslušnými orgánmi nadriadenými týmto peňažným ústavom.

(2) Peňažné ústavy v súlade s rozpisom menového plánu zabezpečujú plánované zdroje, ktoré sú súčasťou centrálneho úverového fondu určeného na úverové krytie plánovaných potrieb hospodárstva.

(3) Pokiaľ peňažným ústavom nedostačujú na poskytovanie úverov rozpísaných úverovým plánom vlastné úverové zdroje, poskytuje im banka úver za podmienok dohodnutých medzi bankou a príslušným peňažným ústavom.

Čl. 51

Štátne sporiteľne uskutočňujú na úseku svojej činnosti aktívnu politiku mobilizácie a stabilizácie úspor pracujúcich ako jedného zo základných zdrojov menového plánu s cieľom napomáhať zvyšovanie návratnosti obeživa a upevňovanie stability československej meny. Na zabezpečenie tohto cieľa najmä:

a) napomáhajú zabezpečenie tvorby a stability úsporných vkladov obyvateľstva ďalším rozvojom organizovaných foriem sporenia, zvyšovaním podielu dlhodobých úspor a skvalitňovaním služieb občanom;

b) rozvíjajú bezhotovostný platobný styk obyvateľstva s organizáciami, predovšetkým prostredníctvom sporožírových účtov a za podpory banky a ostatných organizácií

zúčastňujúcich sa platobného styku tak pôsobia na racionalizáciu peňažného obehu a znižovanie hotovostných platieb obyvateľstva;

c) poskytujú pôžičky občanom tak, aby napomáhali uskutočňovanie spoločenských zámerov v rozvoji populácie, bytovej výstavby a podporu dosahovania súladu medzi ponukou a dopytom na vnútornom trhu.

Čl. 52

Devízové banky napomáhajú efektívnosť hospodárenia s devízovými prostriedkami tiež zvyšovaním efektívnosti a plynulosti platobného styku so zahraničím, devízovo-bankových operácií a obchodu s devízami, valutami a zlatom.

PIATA ČASŤ
ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA

Čl. 53

Predseda banky je oprávnený ustanoviť v súlade s celospoločenským záujmom na vyššej národohospodárskej efektívnosti odchylný postup od ustanovení obsiahnutých v druhej časti prvej hlavy a v tretej časti štvrtej, piatej a šiestej hlavy týchto zásad po dohode s príslušnými ústrednými orgánmi štátnej správy.

Čl. 54

Zásady vnútornej a zahraničnej bankovej menovej politiky po roku 1980 schválené uznesením vlády ČSSR č. 400/1980, doplnené uznesením č. 332/1981 a zmenené uznesením č. 322/1982 strácajú platnosť 31. decembrom 1985, s výnimkou ustanovenia prílohy č. 1 o úrokových sadzbách z investičných úverov na stavby. Úrokové sadzby z týchto úverov určené v rámci úrokového rozpätia platia v závislosti od hodnotenia efektívnosti prerokovanej s organizáciami i v roku 1986, najdlhšie však do konca roka 1986.

Čl. 55

Tieto zásady nadobúdajú účinnosť 1. januárom 1986.

Príloha Zásad č. 135
1985 Zb.

Maximálne lehoty splatnosti účelových investičných úverov

Maximálna lehota splatnosti

A. Úver na stavby nad 10 mil. Kčs rozpočtových nákladov
   a) v uhoľnom priemysle, plynárenstve a energetike 12 rokov
   b) v hutníctve a ťažbe a úprave rúd 10 rokov
   c) v strojárstve a elektrotechnickom priemysle 9 rokov
   d) v chemickom, drevospracujúcom a ľahkom priemysle 9 rokov
   e) v priemysle stavebných látok 10 rokov
   f) v stavebnej výrobe 12 rokov
   g) v potravinárskom priemysle 10 rokov
   h) v poľnohospodárstve 12 rokov
   i) vo vnútornom obchode a v spotrebných družstvách 12 rokov
   j) v ostatných odvetviach 10 rokov

B. Úver na stavby do 10 mil. Kčs rozpočtových nákladov 7 rokov

C. Úver na stroje nezahrnuté do rozpočtu stavieb a na nákup základných prostriedkov 5 rokov

D. Úver na podiely do kooperácie a na príspevky na melioračnú výstavbu v poľnohospodárskych organizáciách 5 rokov

E. Úver na akciu Z 5 rokov

F. Úvery bytovým družstvám
   a) na bytovú výstavbu 40 rokov
   b) na výstavbu garáží 5 rokov
   c) na modernizácie, rekonštrukcie a rozsiahlejšie opravy bytových domov a ďalšie investície 10 rokov rozsiahlejšie opravy bytových domov a ďalšie investície 10 rokov

1) Podmienky Štátnej banky československej pre uvoľňovanie devízového krytia na úhradu záväzkov zo zahraničnohospodárskej činnosti a pre platby zo zahraničia.

2) Vyhláška Federálneho ministerstva práce a sociálnych vecí č. 98/1985 Zb. o usmerňovaní mzdových prostriedkov.

3) § 11 ods. 2 vyhlášky predsedu Štátnej banky československej č. 103/1985 Zb. o poskytovaní úverov a o úrokových sadzbách.

4) § 12 ods. 2 písm. a) vyhlášky č. 103/1985 Zb.

5) § 12 ods. 2 a § 13 vyhlášky č. 103/1985 Zb.

6) Vyhláška Federálneho ministerstva financií, Ministerstva financií ČSR, Ministerstva financií SSR a predsedu Štátnej banky československej č. 108/1985 Zb., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška č. 162/1980 Zb. o financovaní reprodukcie základných prostriedkov, v znení vyhlášky č. 180/1982 Zb.

7) § 9 vyhlášky č. 103/1985 Zb.

8) § 18 ods. 3 vyhlášky č. 103/1985 Zb.

9) § 48 Hospodárskeho zákonníka (úplné znenie č. 45/1983 Zb.).

10) § 51 až 55 Hospodárskeho zákonníka (úplné znenie č. 45/1983 Zb.).

11) § 18 ods. 1 a 2 vyhlášky č. 103/1985 Zb.

12) § 5 ods. 5 vyhlášky Federálneho ministerstva financií č. 109/1985 Zb. o financovaní obežných prostriedkov.

13) Vyhláška Federálneho ministerstva financií, Ministerstva financií Českej socialistickej republiky, Ministerstva financií Slovenskej socialistickej republiky a predsedu Štátnej banky československej č. 136/1985 Zb. o finančnej, úverovej a inej pomoci družstevnej a individuálnej bytovej výstavbe a modernizácii rodinných domčekov v osobnom vlastníctve.

14) § 22 písm. b) vyhlášky č. 103/1985 Zb.

Vydavateľ Zbierky zákonov Slovenskej republiky a prevádzkovateľ právneho a informačného portálu Slov-Lex dostupného na webovom sídle www.slov-lex.sk je Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Župné námestie 13, 813 11 Bratislava, tel.: 02 571 01 000, e-mail: helpdesk@slov-lex.sk.